

ÎNCHEIERE

25 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla,

în cauza de contencios administrativ intentată la contestația candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia cu privire la anularea pct. 3 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021,

la contestația candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 73/1 (360) din 05 octombrie 2021, refuzul de a recunoaște ca corespunzătoare alegerile deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 și de a valida mandatul lui Piotr Fazlî, obligarea organizării în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 a alegerilor repetate,

la contestația alegătorului Ivanna Molla împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 72/2 (359) din 03 octombrie 2021 și

la cererea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia privind confirmarea legalității și rezultatelor alegerilor – turului 2 de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 și validarea mandatelor deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale,

împotriva încheierii și hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat,

constată:

La 05 octombrie 2021, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr

Chendighelean a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia, prin care a solicitat:

- anularea pct. 3 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021 prin care s-a respins contestația lui Alexandr Chendighelean împotriva acțiunilor concurentului electoral din 22 septembrie 2021;
- admiterea contestației din 22 septembrie 2021;
- anularea înregistrării lui Vladimir Cîssa ca candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15;
- refuzarea în recunoașterea alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 ca corespunzătoare;
- refuzarea validării mandatului deputatului ales Vladimir Cîssa în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 pe 03 octombrie 2021;
- obligarea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia să organizeze turul doi de scrutin repetat pentru alegerea deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15, fără participarea lui Vladimir Cîssa.

În motivarea contestației Alexandr Chendighelean a invocat că, la 21 iulie 2021, pe teritoriul UTA Găgăuzia a început înregistrarea candidaților la funcția de deputat al Adunării Populare a Găgăuziei pentru desfășurarea alegerilor pe 19 septembrie 2021.

La 26 iulie 2021, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia l-a înregistrat pe Vladimir Cîssa în calitate de candidat la funcția de deputat al Adunării Populare a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15.

Reclamantul Alexandr Chendighelean a notat că, în data de 19 septembrie 2021, în ziua desfășurării alegerilor, concurentul electoral Vladimir Cîssa și adepții lui s-au aflat un timp îndelungat, fără vreun motiv întemeiat, pe teritoriul secției de votare Bugeac nr. 15/37 din momentul deschiderii acesteia, adică de la orele 07.00, unde au exercitat presiuni psihologice asupra unor alegători care s-au prezentat la secție pentru a participa la vot și care, în opinia lor, nu aveau dreptul să voteze în satul Bugeac, raionul Comrat.

Astfel, prin comportamentul lor, concurentul electoral Vladimir Cîssa și adepții săi provocau alegătorii să refuze participarea la vot în această secție de votare, în condiția în care practic toate persoanele indicate au fost incluse în liste de bază de subscripție ale alegătorilor pe circumscripția electorală menționată.

Aceste circumstanțe se confirmă și prin înregistrarea video, din YouTube [<https://www.youtube.com/watch?v=hOWKz0OWp-E>].

Din acest considerent, la 22 septembrie 2021, Alexandr Chendighelean a depus la Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia contestație, în care a solicitat anularea înregistrării candidatului la funcția de deputat al Adunării Populare a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Vladimir Cîssa, pentru încălcarea legislației electorale, și în special a prevederilor art. 6 din Codul electoral al Găgăuziei, care prevede că procesul de votare la alegeri și/sau referendum este secretă; influența asupra exprimării voinței alegătorului și control asupra exprimării voinței acestuia nu se admite.

Prin hotărârea nr. 68/2 (334) din 24 septembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a respins contestația, din cauza încălcării termenelor de depunere a acesteia.

Reclamantul Alexandr Chendighelean a indicat că hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia a fost motivată prin prisma prevederilor art. 66 alin. (1) și art. 67 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei, potrivit cărora în opinia organului electoral alegătorii și concurenții electorali sunt în drept să conteste la organul electoral acțiunea/inacțiunea și hotărârile organelor electorale, acțiunile/inacțiunile concurenților electorali în decurs de trei zile calendaristice din ziua săvârșirii/depistării inacțiunii sau adoptării hotărârii, dar nu mai târziu de ziua alegerilor

Astfel, la 27 septembrie 2021, Alexandr Chendighelean a contestat la Curtea de Apel Comrat hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 68/2 (334) din 24 septembrie 2021,

Prin hotărârea din 01 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat s-a anulat hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 68/2 (334) din 24 septembrie 2021 și a fost obligată Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia să examineze în fond contestația lui Alexandr Chendighelean din 22 septembrie 2021 privind anularea înregistrării candidatului la funcția de deputat al Adunării Populare a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Vladimir Cîssa.

La 02 octombrie 2021, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a examinat contestația în fond și prin hotărârea nr. 71/4 (353) a respins-o ca neîntemeiată.

Reclamantul Alexandr Chendighelean a menționat că în motivarea soluției sale, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a reținut că dispozițiile art. 55 alin. (8) și art. 26 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei nu prevăd obligația și împuternicirile organului electoral de a regulariza ordinea pe teritoriul secțiilor de votare și în raza a 100 de metri de la acestea, la fel nu este prevăzut dreptul de a iniția sesizarea cu privire la anularea înregistrării candidatului pe motivul aflării acestuia un timp îndelungat pe teritoriul secției de votare.

La fel, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a notat că în urma cercetării înregistrării video nu a constatat în acțiunile concurentului electoral Vladimir Cîssa acțiuni ce ar putea fi calificate ca exercitare a presiunii (emoțional-negative) asupra alegătorilor, care se aflau în apropierea secției de votare în satul Bugeac.

Reclamantul Alexandr Chendighelean a considerat că argumentele expuse de Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia în hotărârea nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021 sunt neîntemeiate, iar la examinarea contestației sale organul electoral nu a ținut cont de temeiurile de drept invocate în contestație, precum și noțiunile folosite de aceste norme. Or, prin contestația depusă, a solicitat inițierea procedurii de anulare a înregistrării lui Vladimir Cîssa în baza prevederilor art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul electoral al Găgăuziei, potrivit cărora Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia în perioada electorală se adresează în instanțele de judecată cu demers privind anularea înregistrării concurenților electorali în cazul încălcării de către aceștia a legislației electorale.

În sensul art. 1 din Codul electoral al Găgăuziei, perioada electorală este perioada de timp din ziua publicării datei alegerilor până la data confirmării rezultatelor definitive ale alegerilor de către organele competente.

La rândul său, încălcarea legislației electorale presupune încălcarea prevederilor Codului electoral al Găgăuziei.

În contestația depusă reclamantul Alexandr Chendighelean a invocat că, în opinia sa, Vladimir Cîssa a încălcat dreptul fundamental la vot secret, care este garantat de art. 6 din Codul electoral al Găgăuziei.

Însă, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia nu a analizat motivele invocate în contestație și nu a dat un răspuns explicit de ce la caz nu sunt aplicabile prevederile Codului electoral al Găgăuziei invocate în contestație.

În opinia lui Alexandr Chendighelean Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a interpretat eronat prevederile art. 26 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei, indicând că această normă nu prevede dreptul organului electoral de a sesiza Curtea de Apel Comrat cu demers privind anularea înregistrării candidatului pe motivul aflării acestuia un timp îndelungat pe teritoriul secției de votare. Or, în speță, motivul expus în contestație nu constituie încălcare de către Vladimir Cîssa a principiilor fundamentale ale legislației electorale, și anume votul secret, dar nicidecum nu aflarea acestuia un timp îndelungat pe teritoriul secției de votare. Cu atât mai mult că temeiurile expuse la art. 26 alin. (2) din Codul electoral al Găgăuziei nu sunt exhaustive.

La fel, reclamantul a relevat că organul electoral eronat a considerat că prin prisma dispozițiilor art. 55 alin. (8) din Codul electoral al Găgăuziei, respectarea ordinii publice în ziua alegerilor în incinta secțiilor de vot și pe teritoriul aferent acestora în raza 100 de metri ține de competența președintelui biroului electoral de circumscripție. Or, la caz, obiectul contestației nu sunt acțiunile/inacțiunile biroului electoral de circumscripție și/sau ale președintelui acestuia, dar acțiunile concrete ale unui concurent electoral.

Mai mult ca atât, acțiunile ilicite săvârșite de către concurentul electoral Vladimir Cîssa de încălcare a legislației electorale, nu exonerează președintele biroului electoral de circumscripție de a fi tras la răspundere conform art. 55 alin. (8) din Codul electoral al Găgăuziei, pentru asigurarea necuvenită a ordinii în ziua alegerilor.

Succesiv, organul electoral eronat a ajuns la concluzia că materialul video cercetat nu denotă careva acțiuni ale lui Vladimir Cîssa de exercitare a presiunilor (emoțional-negativă) asupra alegătorilor, care se aflau în apropierea secției de votare în satul Bugeac.

Astfel, reclamantul Alexandr Chendighelean a conchis că pct. 3 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021, prin care s-a respins contestația sa, este neîntemeiată și urmează a fi anulată ca ilegală.

Totodată, din considerent că la 03 octombrie 2021 a avut loc turul doi de scrutin pentru alegerea deputaților Adunării Populare a Găgăuziei în circumscripția electorală Bugeac nr. 15, reclamantul Alexandr Chendighelean a considerat necesar declararea nevalabilității alegerilor din 03 octombrie 2021 în circumscripția electorală Bugeac nr. 15 și refuzarea validării mandatului lui Vladimir Cîssa ales din această circumscripție electorală ca deputat al Adunării Populare a Găgăuziei.

La 06 octombrie 2021, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia, prin care a solicitat:

- anularea Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul

- electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei;
- anularea hotărârii nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și expedierea acestei hotărâri către Bașkanul Găgăuziei pentru semnare;
 - anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 73/1 (360) din 05 octombrie 2021 privind constatarea rezultatelor votării în unele circumscripții electorale și aprobarea procesului-verbal și raportului Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia pentru alegeri în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în partea declarării ca nevalabile a alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10;
 - refuzarea recunoașterii alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 ca corespunzătoare și validarea mandatului lui Piotr Fazlî în Adunarea Populară a Găgăuziei;
 - obligarea organizării alegerilor repetate în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10.

În motivarea contestației Ivan Crețu a invocat că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 67/9 (328) din 22 septembrie 2021 s-au declarat nevalabile alegerile desfășurate în data de 19 septembrie 2021 ale deputatului Adunării Populare a Găgăuziei în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10, din motiv că la votare au participat mai puțin de $\frac{1}{3}$ din numărul persoanelor înscrise în listele electorale (adică în liste de bază ale alegătorilor au fost incluși 4 632 de alegători, iar în cele suplimentare 12 alegători, în total în liste fiind incluși 4 644 de alegători, iar la votare au participat 1 428 de alegători sau 30,7%, ceea ce constituie mai puțin de $\frac{1}{3}$ din numărul persoanelor înscrise în listele electorale), și a stabilit desfășurarea turului doi de scrutin în această circumscripție electorală pentru data de 03 octombrie 2021.

În turul doi de scrutin în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 prezența alegătorilor la vot din nou a constituit mai puțin de $\frac{1}{3}$ din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Însă, de această dată, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia, prin hotărârea nr. 73/1 (360) din 05 octombrie 2021, a recunoscut valabilitatea turului doi de scrutin în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 și s-a adresat Curții de Apel Comrat cu cerere de confirmare a legalității alegerilor și validării mandatului deputatului Piotr Fazlî.

Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia și-a motivat decizia prin prisma dispozițiilor art. 91 alin. (3) din Codul electoral al Găgăuziei, potrivit căruia alegerile repetate se declară valabile indiferent de numărul de alegători, care au participat la vot.

Reclamantul Ivan Crețu a notat că redacția citată mai sus a art. 91 alin. (3) din Codul electoral al Găgăuziei este în vigoare de la 12 februarie 2021, fiind modificată prin Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XLV-VI din 26 ianuarie 2021.

Până la operarea modificărilor din 12 februarie 2021, art. 91 alin. (3) din Codul electoral al Găgăuziei a avut următoarea redacție: „alegerile repetate se

consideră valabilă, dacă au participat mai mult de 1/3 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale”.

Ivan Crețu a considerat că în condițiile speței urmează a fi aplicate prevederile art. 91 alin. (3) din Codul electoral al Găgăuziei în redacția de până la 12 februarie 2021, deoarece redacția nouă a articolului a fost adoptată cu mai puțin de un an înainte de desfășurarea alegerilor Adunării Populare a Găgăuziei, fapt ce contravine principiilor internaționale ale modului și termenului de introducere a modificărilor în legislația electorală, în special pct. 58, 63, 65, 66 din Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) la cea de a 52-a sesiune plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002).

În conformitate cu aceste norme internaționale în materie electorală, legea electorală trebuie să se bucure de o anumită stabilitate, care ar proteja-o de manipulare de către partidele politice (pct. 58 din Codul bunelor practici în materie electorală).

Stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral și este esențială pentru consolidarea democrației. Prin urmare, modificarea frecventă a normelor sau caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Alegătorul poate conchide, în mod corect sau incorect, că dreptul electoral este doar un instrument cu care operează cei care sunt la putere și că votul alegătorului nu mai este elementul esențial care decide rezultatul scrutinului (pct. 63 din Codul bunelor practici în materie electorală).

Ar fi necesar a se evita, nu atât modificarea sistemelor de scrutin – ele pot fi întotdeauna îmbunătățite – ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (cel puțin un an) înainte de alegeri (pct. 65 din Codul bunelor practici în materie electorală).

Una din modalitățile de evitare a manipulărilor ar fi definirea în Constituție (la caz în Regulamentul Găgăuziei) sau în textul superior legii ordinare a elementelor cele mai sensibile. O altă soluție, mai flexibilă, ar fi de a stipula în Constituție (la caz în Regulamentul Găgăuziei) că, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem rămâne aplicabil viitoarelor alegeri – cel puțin, dacă acestea vor avea loc în anul care vine – și că sistemul nou va fi aplicat numai la scrutinele ulterioare (pct. 66 din Codul bunelor practici în materie electorală).

Deopotrivă, în hotărârea nr. 11 din 07 mai 2020 „pentru interpretarea prevederilor art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție”, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a observat că prevederile legale în materie electorală trebuie să fie clare și previzibile, iar în privința acestora trebuie să existe un consens social larg. Modificările în această materie trebuie să aibă loc suficient de devreme pentru a putea fi aplicate cu succes în cadrul procesului electoral, în vederea evitării încălcării dreptului la vot și a dreptului de a fi ales.

În această ordine de idei, reclamantul Ivan Crețu a considerat că prevederile art. 91 alin. (3) din Codul electoral al Găgăuziei în redacția Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XLV-VI din 26 ianuarie 2021, în vigoare de la 12 februarie 2021, urmează a fi anulate ca ilegale.

Cu titlu de consecință, urmează a fi recunoscute ca ilegale și prevederile art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei în redacția Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XLV-VI din 26 ianuarie 2021, în vigoare de la 12 februarie 2021, prin care a fost exclusă posibilitatea desfășurării alegerilor noi în cazul declarării alegerilor repetate din nou ca nevalabile.

Totodată, este pasibilă anulării și hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 „Privind Legea UTA Găgăuzia pentru modificarea și completarea Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 – „Codul Electoral”, în partea modificărilor și completărilor art. 91 alin. (3) și art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei,

În opinia reclamantului Ivan Crețu, drept consecință anulării acestor acte normative, este ilegală hotărârea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia prin care s-au declarat valabile alegerile în Adunarea Populară a Găgăuziei în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 și urmează a fi refuzată validarea mandatului lui Piotr Fazlî ca deputat al Adunării Populare a Găgăuziei din circumscripția electorală Vulcănești nr. 10, cu obligarea organului electoral să organizeze în această circumscripție electorală alegeri repetate.

La 06 octombrie 2021, alegătorul Ivanna Molla a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia, prin care a solicitat anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 72/2(359) din 03 octombrie 2021 privind refuzul în admiterea contestație depusă de către Ivanna Molla.

În motivarea contestației reclamanta Ivanna Molla a invocat că, în cadrul scrutinului la alegerile în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 i-a fost încălcat dreptul la vot, deoarece nu i s-a permis să voteze la secția nr. 7 mun. Comrat.

La 06 octombrie 2021, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a depus la Curtea de Apel Comrat demers privind confirmarea legalității și rezultatelor alegerilor turului doi de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 și validarea mandatelor deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale, după cum urmează:

- circumscripția electorală Comrat nr. 1 – Nicolae Dudoglo;
- circumscripția electorală Comrat nr. 2 – Victor Petrov;
- circumscripția electorală Comrat nr. 3 – Alexandr Tarnavschi;
- circumscripția electorală Comrat nr. 4 – Ivan Dimitroglo;
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 5 – Nicolae Ivanciuc;
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 6 – Gheorghi Leiciu;
- circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Piotr Fazlî;
- circumscripția electorală Baurci nr. 12 – Grigori Cadîn;
- circumscripția electorală Beșalma nr. 13 – Grigori Diuligher;
- circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Vladimir Cîssa;
- circumscripția electorală Etulia nr. 20 – Mihail Popov;
- circumscripția electorală Gaidar nr. 22 – Nicolai Uzun;
- circumscripția electorală Congaz nr. 27 – Svetlana Diuvenji;
- circumscripția electorală Congaz nr. 28 – Demian Caraseni;
- circumscripția electorală Congaz nr. 29 – Serghei Zaharia;
- circumscripția electorală Copceac nr. 30 – Valerii Manastîrlî;
- circumscripția electorală Svetlîi nr. 34 – Ruslan Unilovschi.

În motivarea demersului a invocat că prin hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 436-C3/VI din 09 februarie 2021 a fost aprobată componența Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia.

În baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 67/10 (329) din 22 septembrie 2021 „privind stabilirea turului doi de scrutin pentru alegeri în Adunarea Populară a Găgăuziei, în unele circumscripții electorale”, în

data de 03 octombrie 2021 a avut loc turul doi de scrutin în unele circumscripții electorale al alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei.

În baza rezultatelor alegerilor, la 05 octombrie 2021, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a adoptat hotărârea nr. 73/1 „privind constatarea rezultatelor votării în unele circumscripții electorale din Găgăuzia și aprobarea procesului-verbal și raportului Comisiei Electorale Centrale privitor la desfășurarea turului doi de scrutin pentru alegeri în Adunarea Populară a Găgăuziei, stabilite pentru data de 03 octombrie 2021”.

Prin această hotărâre, Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia a decis *inter alia* să se adreseze la Curtea de Apel Comrat întru confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor deputaților aleși ai Adunării Populare a Găgăuziei de la următoarele circumscripții electorale:

- circumscripția electorală Comrat nr. 1 – Nicolae Dudoglo;
- circumscripția electorală Comrat nr. 2 – Victor Petrov;
- circumscripția electorală Comrat nr. 3 – Alexandr Tarnavschi;
- circumscripția electorală Comrat nr. 4 – Ivan Dimitroglu;
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 5 – Nicolae Ivanciuc;
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 6 – Gheorghii Leiciu;
- circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Piotr Fazlî;
- circumscripția electorală Baurci nr. 12 – Grigori Cadîn;
- circumscripția electorală Beșalma nr. 13 – Grigori Diuligher;
- circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Vladimir Cîssa;
- circumscripția electorală Etulia nr. 20 – Mihail Popov;
- circumscripția electorală Gaidar nr. 22 – Nicolai Uzun;
- circumscripția electorală Congaz nr. 27 – Svetlana Diuvenji;
- circumscripția electorală Congaz nr. 28 – Demian Caraseni;
- circumscripția electorală Congaz nr. 29 – Serghei Zaharia;
- circumscripția electorală Copceac nr. 30 – Valerii Manastîrlî;
- circumscripția electorală Svetlîi nr. 34 – Ruslan Unilovschi.

Prin încheierea din data de 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat pretențiile candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu privind anularea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 – „Codul electoral”, în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și anularea hotărârii nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind Legea UTA Găgăuziei nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 – „Codul electoral”, în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și expedierea acestei hotărâri în parte menționată către Bașkanul Găgăuziei pentru semnare s-au separat într-o procedură administrativă aparte, cauza fiind remisă spre repartizare altui complet de judecători, care vor efectua controlul normativ al actelor contestate.

Prin hotărârea din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat s-au respins ca neîntemeiate contestațiile depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla.

S-a admis cererea Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia și s-a confirmat legalitatea și rezultatele alegerilor turului doi de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021, fiind validate mandatele deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale, după cum urmează:

- Nicolae Dudoglo, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 1;
- Victor Petrov, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 2;
- Alexandr Tarnavschi, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 3;
- Ivan Dimitroglo, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 4;
- Nicolae Ivanciuc, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Ceadîr-Lunga nr. 5;
- Gheorghe Leiciu, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Ceadîr-Lunga nr. 6;
- Piotr Fazlî, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10;
- Grigori Cadîn, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Baurci nr. 12;
- Grigori Diuligher, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Beșalma nr. 13;
- Vladimir Cîssa, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15;
- Mihail Popov, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Etulia nr. 20;
- Nicolai Uzun, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Gaidar nr. 22;
- Svetlana Diuvenji, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 27;
- Demian Caraseni, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 28;
- Serghei Zaharia, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 29;
- Valerii Manastîrlî, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Copceac nr. 30;
- Ruslan Unilovschi, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Svetlîi nr. 34.

La 14 octombrie 2021, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean a depus recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Comrat, ca instanță de fond, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat cu pronunțarea în partea casată a unei noi hotărâri privind admiterea contestației depuse de către Alexandr Chendighelean.

La 15 octombrie 2021, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu a depus recurs împotriva încheierii și hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de

Apel Comrat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și a hotărârii instanței de fond în partea respingerii contestației lui Ivan Crețu cu remiterea cauzei la rejudecare în partea casată.

La 15 octombrie 2021, alegătorul Ivanna Molla a depus recurs prin care a solicitat anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 30/1 (123) din 20 iulie 2021, anularea alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei din 19 septembrie 2021.

La 20 octombrie 2021, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean a depus motivarea recursului susținându-și pretențiile.

Prin încheierea din 20 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a acordat recurenților Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla termen până la 22 octombrie 2021, ora 17.30, pentru prezentarea cererilor de recurs redactate sau cu traducere în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

La 21 octombrie 2021, ora 10.46, alegătorul Ivanna Molla a depus prin intermediul poștei electronice la Curtea Supremă de Justiție recurs motivat, tradus în limba română, împotriva hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea recursului Ivanna Molla, în esență, a invocat că hotărârea din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat contravine prevederilor hotărârii Comisiei Electorale Centrale a UTA Găgăuzia nr. 30/1 (123) din 20 iulie 2021, art. 8 alin. (3) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr. 344/1994, art. 1, art. 9 alin. (2) și art. 27 din Codul electoral al UTA Găgăuzia nr. 60/2015, art. 28 alin. (1) din Codul electoral al Republicii Moldova, art. 3 din Legea UTA Găgăuzia nr. 85/2008, art. 171 alin. (1) din Codul civil și prevederilor Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012.

Recurenta Ivanna Molla a menționat că a dorit să voteze pentru o femeie deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei, care să-i reprezinte interesele. Prin urmare, consideră că acest mandat ar trebui împărțit între o femeie și un bărbat. Această diviziune va asigura egalitatea bărbaților și femeilor în Adunarea Populară a Găgăuziei și doar în aceste condiții va fi respectată Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, care garantează asigurarea egalității între bărbați și femei la adoptarea legilor.

La 22 octombrie 2021, ora 10.40, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean a depus la Curtea Supremă de Justiție prin intermediul poștei electronice, iar ulterior și pe suport de hârtie, recurs motivat tradus în limba română împotriva hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea recursului Alexandr Chendighelean, în esență, a reiterat temeiurile de fapt și de drept ce au fost invocate în contestație și a menționat că, în opinia sa, Curtea de Apel Comrat nu a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei și a dat o apreciere eronată încălcărilor comise de către Vladimir Cîssa.

Recurentul Alexandr Chendighelean a opinat că prima instanță trebuia să verifice dacă acțiunile concurentului electoral Vladimir Cîssa au influențat sau nu rezultatele alegerilor pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15, iar cu titlu de consecință să verifice dacă încălcările comise de Vladimir Cîssa constituie temei suficient pentru anularea înregistrării acestuia ca concurent electoral.

La 22 octombrie 2021, ora 14.31, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu a depus la Curtea Supremă de Justiție prin intermediul poștei electronice recurs motivat tradus în limba română împotriva încheierii și hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea recursului Ivan Crețu a invocat că prima instanță neîntemeiat și ilegal a separat pretențiile sale în două proceduri distincte, or, prin separarea acestor capete de cerere, acțiunea sa este lipsită de sens.

Ivan Crețu a indicat că pretențiile ce le-a formulat în contestația depusă la Curtea de Apel Comrat sunt conexe între ele și sunt interdependente, iar din acest sens este oportună examinarea lor concomitentă, într-o singură procedură. Or, odată cu anularea modificărilor operate la Codul electoral al UTA Găgăuzia, urmează a fi declarate nule și alegerile petrecute conform acestor norme.

Conform art. 66 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile și hotărârile consiliilor și birourilor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali la organul electoral ierarhic superior și în instanța de judecată.

Potrivit art. 69 alin. (1) și (8) din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, legislației administrative și ale prezentului cod. Hotărârea instanței de judecată poate fi contestată în termen de trei zile de la pronunțare.

Încheierea și hotărârea Curții de Apel Comrat a fost adoptată la 12 octombrie 2021. Recursurile au fost depuse la 14 octombrie 2021 de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean și respectiv la 15 octombrie 2021 de către alegătorul Ivanna Molla și candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu.

În atare circumstanțe, completul ajunge la concluzia că recurenții s-au conformat prevederilor legale stipulate la art. 69 alin. (8) din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 privind termenul de depunere a recursurilor.

Examinând temeiurile invocate în recursuri în raport cu materialele cauzei și prin prisma normelor pertinente speței, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție le consideră drept inadmisibile, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. În acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă a statuat că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de

Justiție conchide că cererile de recurs depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean, candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla sunt inadmisibile.

Completul notează că Ivan Crețu a contestat suplimentar și încheierea din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care au fost separare într-o procedură aparte pretențiile acestuia cu privire la controlul normativ al Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și anularea hotărârii nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind Legea UTA Găgăuziei nr. 60-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 în partea modificărilor și completărilor la art. 91 alin. (1) și la art. 92 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei.

Completul consideră că, în speță, legalitatea acțiunilor de separare a pretențiilor urmează a fi verificată odată cu fondul asupra acestor pretenții, adică odată cu efectuarea controlului normativ.

Conform art. 69 din Codul electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015, art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Chendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla se declară inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh